

LJETOPIS ANTUNA BRANKA ŠIMIĆA

1898. Rođen je 18. studenoga u Drinovcima, u selu nedaleko od Gruda, u zapadnoj Hercegovini, kao drugo dijete Martina Šimića (1871–1961) i Vide rođ. Tomas (1873–1967). Otac mu je bio imućan seljak, koji je uz poljodjelske poslove držao trgovinu mješovite robe i gostionicu. Majka Vida bavila se kućanskim poslovima i odgojem djece. Rodila je devetero djece, a umrla je u 95. godini života, nadživjevši sedmero djece i muža. I mlađi od njega brat Stanislav (1904–1960) bio je osebujan hrvatski književnik.
1906. Pučku školu polazi u rodnom selu Drinovcima. Bila je to prva pučka škola u tome dijelu Hercegovine, izgrađena 1901. Kao dječak volio je – kako svjedoči njegov brat Stanislav – slušati priče što ih pripovijedahu odrasli i djeca, koje je u vlastitu bilježnicu zapisivao. U Drinovcima je mladi Šimić dolazio u izravan dodir sa živom tradicijom hrvatske pučke mitologije i folklora.
1910. Odlazi iz Drinovaca na gimnazijsko školovanje u Široki Brijeg. Boravi u sjemeništu (internatu) Franjevačke gimnazije. Tu kao pitomac samostana ostaje gotovo četiri godine.
1913. Pri kraju prvog polugodišta trećeg razreda samovoljno napušta sjemenište i iz Širokog Brijega odlazi u Mostar da nastavi školovanje na građanskoj gimnaziji. Da bi kao redoviti učenik nastavio školovanje, polaže ispite iz tri prethodna razreda, jer Franjevačka gimnazija na Širokom Brijegu nije bila s državnim pravom javnosti. Već za boravka u širokobriješkom sjemeništu intenzivno čita književna djela istaknutih hrvatskih pisaca. Sve to potencira sanjalačku i intelektualnu stranu njegova duha, pa i sam počinje pisati pjesme. Kao učenik trećeg razreda gimnazije objelodanjuje u zagrebačkom časopisu “Luč” svoju prvu pjesmu *Žimska pjesma* pod pseudonimom Slavče. U Mostaru ulazi u organizaciju Hrvatske katoličke mladeži. Upoznaje se i prijateljuje s Ilijom Jakovljevićem (1898–1948), rođenim Mostarcem i potonjim katoličkim književnikom. To će prijateljstvo potrajati do smrti.

1914. U proljeće napušta mostarsku gimnaziju i odlazi na nastavak školovanja u Vinkovce. Početkom svibnja polaže prijemni ispit i upisuje se u četvrti razred državne gimnazije u Vinkovcima. Ljetne praznike provodi u Drinovcima. Piše svoj prvi prozni sastavak *Slike sa sela* koji objavljuje u zagrebačkim "Novinama", s potpisom Antun B. Š-ić. – Početkom rujna dolazi u Zagreb da tu nastavi gimnazijsko školovanje, ali se ubrzo vraća u Vinkovce, gdje se upisuje kao redoviti učenik u peti razred gimnazije. Sve se češće pjesmama javlja u časopisima "Luč", "Pobratim" i u "Književnim novostima". Objelodanjene pjesme potpisuje kao Antun Šimić, Ante Šimić, Antun B. Šimić, A. B. Šimić-Hercegovac i pseudonimom Branko Zvonković, Drinovci.
1915. Školske godine 1914/15. završava u Vinkovcima peti razred gimnazije. Krajem kolovoza 1915. dolazi u Zagreb i upisuje šesti razred na Kraljevskoj donjogradske velikoj gimnaziji. Prema navodu Ilije Jakovljevića, upoznaje se s publicistom i političarom Petrom Roguljom (1888–1920), suosnivačem zagrebačkog dnevnika "Novine" (1914), jednoga od vodećih članova Hrvatskoga katoličkog seniorata i prvog predsjednika Hrvatske pučke stranke (1919).
1916. U pismu mostarskom prijatelju Iliji Jakovljeviću Šimić se žali "da se osjeća slabim i da se boji smrti". Živi boemskim životom. U lipnju završava šesti razred Kraljevske donjogradske velike gimnazije u Zagrebu, a stanuje na Josipovcu, br. 6. Ljetne praznike provodi kod kuće u Drinovcima. Čita njemačku i francusku literaturu. U rujnu polazi sedmi razred zagrebačke gimnazije. Stanuje u Petrinjskoj ulici br. 20. Javlja se s opsežnijom suradnjom u "Hrvatskoj prosvjeti", "Našoj misli", "Savremniku", "Luči" i "Novinama", i to uglavnom pjesmama u kojima se osjeća uspon lirskog stvaranja. Pri kraju godine počinje se upoznavati s pokretom ekspresionizma iz "Der Sturm" (Antun Branko Šimić: *Ekspresionizam i svečovječanstvo*), kad se za njemačke ekspresioniste javljaju neki posebni subjektivni afiniteti.
1917. Završava 15. lipnja sedmi razred gimnazije na Katarinskom trgu u Zagrebu. Ljetne praznike provodi kod kuće u Drinovcima. U rujnu počinje polaziti osmi razred zagrebačke gimnazije. Stanuje u Međašnjoj ul. 1 (danas Josipa Eugena Tomića). U školi ne pokazuje sklonost prema obvezama koje je zahtijevao školski program. Moglo bi se reći da je u školi kao đak bio *semper aliud agens* (uvijek drugo radeći). S pjesmama, feljtonima i kritičkim prilozima opsežno surađuje u "Hrvatskoj prosvje-

ti”, “Griču”, “Novinama” i “Obzoru”. Nekoliko književnih kritika potpisao je pseudonimom Peripatetik. U svojim člancima i feljtonima prekida s matoševskim impresionističkim postupkom i sve izrazitije se u njegovoj ekspresiji očituju intelektualna i stilska obilježja ekspresionizma. Pokreće vlastiti književni list “za umjetnost i kulturu” “Vijavica”, koji se pojavljuje 1. prosinca 1917. u Zagrebu. Časopis (četiri broja) uređuje u prilogima ispunja sam. U to vrijeme počinje pisati slobodni stih s ritmičnošću stroge izražajne linije. U prosudbi umjetničkog djela ističe se u “Vijavici” (1917) njegov programatsko-manifestni uvodnik *Namjesto svih programa* u kojemu iznosi svoje načelne poglede na umjetničko stvaranje. “Umjetnost je ekspresija umjetnikovih osjećaja... Umjetnost se dakle otkriva u ekspresivnosti, ne u ljepoti... Razderimo uniforme, da otkrijemo dušu.” U “Vijavici” (1917) prelazi u duhu “romantičnog jugoslavenstva” od tradicionalne jezične norme hrvatskoga ije-kavskoga govora na ekavštinu. Kad ga je ravnateljstvo gimnazije upozorilo da prema disciplinskim propisima ne može kao redoviti učenik izdavati nikakve javne listove i da će ako nastavi biti isključen iz gimnazije, on ne odustaje te napušta školu. Zbog toga gubi očevu potporu za izdržavanje i živi od vlastitoga skromnog književnog rada.

1918. U drugom broju “Vijavice”, koji je izašao u siječnju, nastavlja sa svojim avangardno intoniranim i programatskim tekstovima, koji su asocirali na uzore njemačkog ekspresionizma. U srpnju izlazi i treći broj “Vijavice”, ispunjen antitradicionalnim programskim tendencijama i prezirom prema konvencionalnoj tradiciji i društveno utvrđenoj normi ljepote.
1919. U veljači izlazi četvrti i posljednji broj “Vijavice”, s novim podnaslovom: “List za novi duh”, u kojemu je intenzivno obuzet pojmom ekspresionističke umjetničke percepcije, dezintegracije stvaralačke tradicije i slobode izraza. Pokreće u Zagrebu uz Niku Miličevića i Gustava Krkleca avangardistički književni časopis “Juriš” (3 broja), koji odražava njegovo izrazito priklanjanje ekspresionizmu. Čita avangardno intonirane napise iz Waldenova časopisa “Der Sturm” i knjigu *Über das Geistige in der Kunst* istaknutoga ekspresionističkog slikara i teoretičara Vasilija Kandinskog. Čita Hermanna Bahra, Karla Krausa, Nietzschea, Hamsuna, Strindberga i Dostojevskog. Piše i objelodanjuje u “Jurišu” (br. 2) odlomak iz svoga romana *Dvostruko lice* u kojemu je iznio nesuislost društvene konvencije te izazvao žestoku reakciju u okružju samodopadnoga građanskog društva. Suraduje u časopisu “Plamen”, što ga pokreću i

- uređuju Miroslav Krleža i August Cesarec. Upoznaje se s Tatjanom Marinić (1897–1966), učiteljicom, s kojom razvija trajnije prijateljstvo i dublju emotivnu vezu.
1920. U jesen se upisuje na Filozofski fakultet u Zagrebu kao izvanredni slušač. U svibnju izlazi njegova prva i jedina zbirka pjesama *Preobraženja*. Knjiga je tiskana u 500 primjeraka s posvetom prijateljici Tatjani Marinić. U zbirci je objelodanjeno 48 pjesama, nastalih i djelomice tiskanih od godine 1918. do 1920. Njegova je suradnja u časopisima “Savremenik”, “Grič”, “Jutarnji list”, “Kritika”, “Dom i svijet” i “Obzor” sve opsežnija. U svibnju započinje pisati dnevnik.
1921. Krajem mjeseca travnja odlazi na kraće vrijeme iz Zagreba u Požegu da se odmori i da bude “sam sa sobom”. Sprema se postaviti novu zbirku svojih pjesama, ali do realizacije nije došlo. Piše članak o romanu Gustava Krkleca *Beskućnici* (Zagreb, 1921), u kojemu je aktor implementirao neke uvredljive aluzije na njegovu osobnost.
1922. Sudjeluje kao “sekretar” u planu osnivanja Saveza književnih radnika Jugoslavije. Cjelokupna aktivnost završava “radi potpunog dezinteresmana” neuspjehom, te 5. studenoga daje ostavku.
1923. Ulazi u uredništvo časopisa “Savremenik”, koji je kao glasilo Društva hrvatskih književnika izlazio od 1906. Uz glavnog urednika Milana Begovića, Šimić je sudjelovao u uređivanju časopisa od ožujka do studenoga. U lipnju boravi u Šumeću nedaleko od Slavenskog Broda, gdje prevodi roman *Blagoslov zemlje* norveškog romanopisca Knuta Hamsuna (1859–1952). Nastavlja s objavljivanjem svojih pjesama, polemika i eseja u “Savremeniku”, “Teatru”, “Mladosti”, “Obzoru”, “Vedrini”, “Orkanu” i “Književnoj republici”.
1924. Za Božić i Novu godinu boravi kod kuće u rodnim Drinovcima. Početkom proljeća vraća se u Zagreb. U svibnju izlazi u Zagrebu prvi broj njegova novog časopisa “Književnik” (izašlo svega 2 broja), kojemu je – kako u impresumu stoji naznačeno: “vlasnik, izdavač i odgovorni urednik A. B. Šimić”. U Zagrebu stanuje u ulici Opatovina 43. Iz pisama književniku Marku Ristiću, koja su datirana od 8. listopada 1923. do 2. studenoga 1924, razvidno je, da je teško poboljševao. Rijetko izlazi iz stana, jer je pod trajno povišenom subfebrilnom tjelesnom temperaturom. Od listopada boravi na liječenju u Državnoj bolnici u Dubrovniku, a od prosinca u sanatoriju u Cavtatu, gdje oslušku-

je šum otvorenoga, slobodnog mora. Premda je trajno živio u materijalnoj oskudici, svejedno odbija primiti pomoć od 5 000 dinara, koju mu je dodijelilo Društvo hrvatskih književnika u Zagrebu.

1925. Početkom veljače dolazi iz Cavtata u Zagreb. Uza sve peripetije oko distribucije časopisa "Književnik", on ga i nadalje ustrajno uređuje i izdaje. Bolest, za koju je u Cavtatu mislio da se od nje "izbavio", naglo se pogoršala. U rano proljeće odlazi u bolnicu na Zelenom brijegu u Zagrebu, Mirogojska cesta 8. Dijagnoza je – kako navodi Ilija Jakovljević – utvrdila bolest od upale porebrice s eksudatom, te tuberkulozu pluća, kosti i mozga. Jedna ruka i noga bile su mu uzete. Temperatura tijela se permanentno kretala između 38 i 39 stupnjeva. Često je zapadao u nesvjesticu. Posljednja pjesma, koju je gotovo u predsmrtnom stanju napisao, jest *Vraćanje suncu*. Prema svjedočenju njegova školskog druga iz Mostara Ilije Jakovljevića, primio je po vlastitoj želji od svećenika posljednju pomast.

Umro je 2. svibnja oko 12 sati u bolnici na Zelenom brijegu u Zagrebu. Pokopan je u ponedjeljak 4. svibnja na zagrebačkom groblju Mirogoj (polje 88, grob 181).

Posljednji broj časopisa "Književnik" uredio je pjesnikov brat Stanislav Šimić u prosincu 1925.

N. M.

Antun Branko Šimić kao petnaestogodišnjak (1913)

Antun Branko Šimić kao đak vinkovačke gimnazije (1915)